

Sz. Molnár Szilvia

Anyanyelvi kultúraközvetítés Kaposváron

Második alkalommal rendezte meg az Anyanyelvi Kultúraközvetítés konferenciát a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara 2012. április 13. és 14. között, ezúttal *Anyanyelv, Kultúra, Oktatás* címmel.

1. kép

A konferenciát Kovács Zoltán, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának dékánja nyitotta meg

Az első konferenciát 2010-ben azért hirdette meg a kar, mert sokan úgy gondolták, hogy időszerűvé vált egy olyan kommunikáció kezdeményezése, amely a magyar kultúrát magyar nyelven közvetítő tanárokat hívja szakmai beszélgetésre. A konferenciasorozat célja az, hogy a különböző tudományterületeken folyó tudományos kutatásokat és a gyakorlati oktatást közel hozza egymáshoz, valamint párbeszédet kezdeményezzen a kettő között. A hazai tudományos élet és a tanárképzés szoros együttműködésére azért van égető szükség, mert az általános tapasztalat, hogy a tudományos kutatásokban részt vevő szakmai közönség és a tanári pályát választók közötti szakadék egyre nagyobb, ezáltal a kommunikáció is egyre ritkább köztük. Az igény a magas szintű tanárképzésre és az oktatás színvonalának emelésére régen volt akkora, mint manapság.

Anyanyelvi Kultúraközvetítés címen létrejött egy olyan fórum, amely folyóirat- és konferenciaformában működik, továbbá olyan témafelvetések, illetve beszélgetések kiindulópontja szeretne lenni, amelyek korszerű tudományos eredményeket igyekeznek beépíteni az oktatásba, legyen szó akár alsó-, akár közép-, akár felsőfokú oktatásról.

A második konferencia fókuszában az anyanyelvi kultúra és a közvetítésében alappillérrül szolgáló oktatás állt, pontosabban a kettő egymásra ható, egymást alakító kapcsolata. Az anyanyelvi érettséget nem csupán középiskolai éve alatt szerzi meg a diák, hanem már egészen korán, (kis)gyermekkorban érik olyan meghatározó tapasztalatok, amelyek a nyelvi és a kommunikációs képességeire befolyással vannak, ezért kérdéseink az anyanyelvi nevelés komplexitására irányultak az alsó és a felső tagozatos, valamint a középiskolás diákok oktatásában. A konferencia szekciói olyan kiemelt témák köré csoportosultak, mint az egyre több oktatási intézményben szerephez jutó drámapedagógia, az olvasói szokások változása, az íráskészséget javító kreatív

alkotói tevékenységek és nem utolsó sorban az új Nemzeti alaptanterv, amelyet széles körű szakmai és társadalmi vita övez.

A konferencia első napján Tolcsvai Nagy Gábor, az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetének egyetemi tanára tartott plenáris előadást *Nyelvtani és kommunikációs tudás az érettségi küszöbén* címmel. A konferencia másnapján a szegedi Mozaik Tankönyvkiadó mutatkozott be a közönségnek, majd kerekasztal-beszélgetés következett az irodalomtankönyv-írásról, amelynek résztvevői Fűzfa Balázs, a Nyugat-magyarországi Egyetem docense, Kucserka Zsófia, a Pécsi Tudományegyetem tanársegédje és Steklács János, a Kecskeméti Főiskola dékánja voltak, velük Gombos Péter beszélgetett.

2. kép
Tolcsvai Nagy Gábor előadása

Az új Nemzeti alaptanterv szekció

A társadalmak életében az oktatási alrendszereket alapvetően két dokumentum szabályozza, a Nemzeti alaptanterv, illetve az oktatási törvény. Magyarországon ezek jelentős változása, széles körű társadalmi vitái a közéletben központi kérdésként szerepeltek a közelmúltban, ahogy ma is. Ezzel párhuzamosan az elmúlt évtizedben az anyanyelvi kultúra szerepének, közvetítésének szemlélete olyan mértékben változott, elsősorban az olvasás fontosságának, funkciójának átértékelődésével, amelyre az elmúlt fél évszázadban aligha találunk hasonló példát. A szekció munkája ennek megfelelően az új helyzet értékelése lett, a közös gondolkodás a jövőbeli feladatokról a lehetőségeknek megfelelően. A szekciót Steklács János, a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Karának dékánja vezette. Az elhangzott előadásokban szó volt a szövegértő olvasás tanításának tartalmi központú COME-modelljéről, a tanári kommunikációról, a nemzetközi BaCuLit-projektről, a nyelvi kompetencia fejlesztéséről, a multimediális szöveg értéséről, a középiskolai filozófiatanításról és a régi magyar irodalmi szövegek értéséről.

3. kép

Steklács János, a Nemzeti alaptanterv szekció vezetője

A Színház, dráma, pedagógia szekció

A konferencia kiemelten foglalkozott a napjainkban egyre több oktatási intézményben szerephez jutó drámapedagógiával, ennek kapcsán a film, a színház és az oktatás kapcsolatát vizsgálták meg. A szekcióba olyan előadásokat vártak, amelyek az adott filmet, produkciót vagy drámát az általános és a középiskolai oktatás felől közelítették meg. Fókuszba kerültek az adaptációval kapcsolatos problémák, a színházi nézővé nevelés, a művészfilm beemelése az oktatásba, illetve a drámapedagógiával kapcsolatos tanítási tapasztalatok is. A szekciót Seress Ákos, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának adjunktusa vezette. Az elhangzott előadásokban a drámatörténet és a kognitív nyelvészet összefüggéseit; a *Szép magyar komédia* metaforikáját, a tanítási drámát, a tanítási dráma és az adaptáció összefüggéseit, valamint az anyanyelvi érettség és az olvasási kultúra kapcsolatát vizsgálták.

Az Írás, olvasás, kreativitás szekció

Greg Brooks angol olvasáskutató szerint az olvasóvá nevelés folyamata nagyjából tízéves korra véget ér. Akit addig nem sikerül „megfertőzni”, abból jó eséllyel már sohasem lesz könyvmoly. De vajon van-e alapja annak az érzésünknek, hogy az elmúlt évtizedekben csökkent a kamaszok olvasási kedve? Mit mutatnak az ezzel kapcsolatos hazai és nemzetközi felmérések? Mennyire tudatos az ezzel kapcsolatban végzett pedagógusi tevékenység? A kultúra közvetítésében szerepet játszó technikai eszközök rohamos fejlődése napról napra új kihívások elé állítja a diákokat és a tanárokat egyaránt. A megváltozott olvasói szokások és az ehhez kapcsolódó kreatív alkotói tevékenységek befolyással vannak a diákok írásbeli kommunikációjára is, legyen szó akár naplóírásról, dolgozatírásról, esszé fogalmazásáról vagy írói alkotómunkáról. A konferencia ezért hangsúlyt helyezett azokra a kérdésekre, illetve megvitatásra váró problémákra, amelyek a gyerekek és a diákok olvasási szokásaival, kreatív képességeivel foglalkoznak. A szekciót Gombos Péter, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának adjunktusa vezette. Az elhangzott előadások azzal foglalkoztak, hogy általában miért nem olvasnak a kamaszok, mik az olvasási nevelés lehetőségei, milyen a középiskolások anyanyelvi kreativitása, hogyan vonható be a képversek olvasása a tanításba. Szó volt továbbá Bosnyák Viktória anyanyelvi kompetenciát fejlesztő meseregényeiről, a tanulói kreativitás fejlesztéséről, az olvasási stratégiákról, a magyar mint idegen nyelvet tanulók íráskészség-fejlesztéséről, valamint anyanyelvünk és műszaki kultúránk összefüggéseiről.

4. kép

Az Írás, olvasás, kreativitás szekció

A Nyelv, irodalom, oktatás szekció

A nyelv és az irodalom szétválaszthatatlanságának gondolata bár magától értetődő a kultúratudományokkal foglalkozó kutatók és tudósok számára, az oktatásban csak ritkán fedezhetők fel a kutatások legfrissebb eredményei, nehezen átjárható a tudományos élet és az oktatás gyakorlata. Ez a szekció a közös fogalmakra helyezte a hangsúlyt, hogy ezzel is párbeszédet kezdeményezzen a nyelvtan és az irodalmat oktató tanárok között. A szekciót Nemesné Kis Szilvia, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának docense és Sz. Molnár Szilvia, a kar adjunktusa vezette. Az elhangzott előadásokban hallhattunk a korai idegennyelv-elsajátítás hatásáról az anyanyelvi fejlődésre, az anyanyelvi kreativitásról a mondatértelmezésben, az irodalomtankönyvekből jobbra hiányzó barokk közköltészet kanonizációs lehetőségeiről, a kortárs magyar prózai művek geokulturális aspektusáról, a nyelvi agresszióról alkotott normatív és stratégiai tudásról, a szleng használatáról a középiskolában, a populáris ezotéria és az olvasás piacáról, valamint a modern jelentéselmélet hasznosíthatóságáról a nyelvtan- és az irodalomórákon.

A konferencia előadásait tanulmány formájában az *Anyanyelvi Kultúráközvetítés* című online egyetemi folyóiratban fogja közölni még 2012 folyamán (1), addig is a szekciók absztraktfüzete letölthető a konferencia honlapjáról (2). A folyóiratba folyamatosan várják a kéziratokat a különböző tudományterületekről (irodalom, nyelvészet, művészetek, antropológia, pedagógia, drámapedagógia stb.), amelyek a kornak megfelelő és az új társadalmi feltételek között létező anyanyelvi kultúráközvetítést célozzák, annak elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkoznak.

Irodalom

(1) *Anyanyelvi kultúráközvetítés*. Folyóirat. <http://journal.ke.hu/akk/index.php/akk/index> (2012. június 8.)

(2) <http://oldportal.ke.hu/index.php?p=&mstag=tanito3> (2012. június 8.)

Molnár, Szilvia: Mediating culture in the first language in Kaposvár

Az írás szerzőjéről

Sz. Molnár Szilvia

Kaposvári Egyetem, Kaposvár, Magyarország

szilvia.szmolnar[kukac]gmail.com